

СВЕТСКИ ДАН ЗДРАВЉА 2011 – РЕЗИСТЕНЦИЈА НА АНТИБИОТИКЕ: ДАНАС БЕЗ АКЦИЈЕ, СУТРА БЕЗ ЛЕКА

Здравље људи у Европи угрожено је због феномена који је у порасту: бактерије које узрокују уобичајене али и животно угрожавајуће инфекције постају резистентне на антибиотике – лекове који се користе у терапији. Овај феномен је последица широке употребе и злоупотребе антибиотика код људи и животиња и представља ургентан проблем, па је зато у фокусу Светског дана здравља 2011.

У земљама Европе резистенција на антибиотике је у посебном фокусу.

Сваке године 25.000 људи у Европској унији умре због озбиљне бактеријске инфекције резистентне на антибиотике, најчешће стечене у здравственој установи. Без нових и ефикасних антибиотика, а уз растућу резистенцију, друштво би се могло вратити у услове пре ере антибиотика, када је обична инфекција плућа могла да доведе до смртог исхода или када су доктори губили битку против менингитиса. Туберкулоза резистентна на више различитих антибиотика је други пример ургентне претње здрављу.

СЗО позова јавност, политичаре, фармацеутску индустрију и сектор производње хране животињског порекла, да предузме акцију – прописује и користи антибиотике одговорно, прати примену и резистенцију на антибиотике и промовише развој нових антибиотских лекова.

Ради обележавања Светског дана здравља и подизања свести због употребе и злоупотребе антибиотика, СЗО промовише активности и кампање у земљама Европе. Кључни догађаји поводом обележавања Светског дана здравља одржаће се у Москви, Стразбуру, Копенхагену, Риму и Лондону.

Резистенција на антибиотике

Од открића антибиотика пре 70 и више година, антибиотици су били главно оружје у терапији бактеријских инфекција, укључујући животно угрожавајуће болничке инфекције. Често се рутински прописују и узимају, понекад неодговарајуће. Антибиотици се такође користе у производњи хране животињског порекла за терапију, превенцију болести и побољшање раста.

Међутим, њихова моћ трансформације је под ризиком јер је њихова неселективна примена била окидач за настанак резистенције и у многим случајевима антибиотици више не делују. Антибиотска резистенција је очекиван и природан механизам и јавља се у ситуацији када антибиотик који нормално зауставља раст одређеног типа бактерија то више не ради.

Употреба и злоупотреба антибиотика код људи и животиња може учинити бактерије резистентним. Такође резистенција се може пренети међу људима, животињама, али и међу људима, животињама и животном окружењу. Пренос и ширење бактерија или гена који преносе информацију резистенције може да се јави у болницама, у заједници и преко ланца исхране. Антибиотици се такође налазе у животној средини, на пример у неким изворима воде.

Инфекције резистентним бактеријама су у порасту, а могу бити озбиљне и понекад без могућности лечења. У међувремену, истраживање у погледу развоја нових антибиотика који делују је скупо и дуготрајно, а резистенција се често развије брзо по примени нових антибиотика. Тренутно се развија врло мали број нових антибиотика. Без нових ефикасних антибиотика, а са резистенцијом у порасту, друштво би могло да се врати у услове ере пре антибиотика, када је проста инфекција плућа могла да убије дете или када су доктори били немоћни пред менингитисом. Бројне напредне медицинске интервенције и дијагностичке методе не би биле могуће због недостатка антибиотика ради профилаксе.

Ситуација у Европи

Сваке године само у Европској унији процењује се да 25.000 пацијента умре због озбиљних резистентних бактеријских инфекција стечених у болницама. Инфекције резистентним бактеријама су озбиљан проблем у здравственим установама, узрокујући животну угрожавајуће инфекције у крвотоку, упалу плућа, инфекције рана и друге. Антибиотска резистенција повећава трошкове терапије због дужег болничког лечења, употребе много скупљих лекова и терапија, али и индиректних трошкова за породицу и друштво. У многим земљама антибиотици се налазе у слободној продаји. Често се не прикупљају подаци о инфекцијама резистентним на антибиотике, па иако су доктори свесни проблема, не постоји сразмерна скала.

Шта може да се уради?

Резистенција на антибиотике је очекиван и природан механизам који се јавља приликом примене антибиотика, али који може да се контролише када се антибиотици употребљавају уравнотежено.

Контрола и превенција резистенције на антибиотике је сложен процес и треба да укључи више различитих сектора. Овај процес захтева заједнички национални приступ који укључује:

- унапређење надзора резистенције тако да се прикупљају подаци и познаје ситуација
- праћење примене антибиотика
- промоција паметне употребе антибиотика у свим секторима
- повећање степена хигијене у болницама и контрола инфекција
- улагање у нове лекове и средства
- подизање свести да је ово озбиљан и ургентан јавно здравствени проблем.

Јавност, они који преписују лекове, политичари, фармацеутска индустрија и сектор производње хране животињског порекла, сви имају значајну улогу у спречавању антибиотске резистенције.

Регионална стратегија о антибиотској резистенцији

СЗО за Европски регион развија регионални стратешки акциони план за спречавање антибиотске резистенције која ће промовисати интегрисан приступ кроз седам стратешких циљева, укључујући националну координацију ради удруживања свих експертиза. Стратегија ће подржати напоре земаља Европе у спречавању антибиотске резистенције.

Антибиотици и деца

Нос који цури, температура, кашаљ, болно грло су честе болести и деце и одраслих. Деца су нарочито подложна респираторним и интестиналним инфекцијама.

Ако је бактерија узрочник ових симптома, могу се преписати антибиотици. Међутим, ове симптоме често узрокују вируси које антибиотици не могу да убију. Узимање антибиотика када они нису неопходни може бити штетно. Оно допушта бактеријама да постану резистентне на антибиотике, што значи да антибиотици неће бити ефикасни у лечењу будућих бактеријских инфекција. Ове резистентне бактерије могу се пренети и на друге људе.

Када се преписују антибиотици, основно је да пацијент узима препоручену тачну дозу у датом времену, како би се осигурали од настанка антибиотске резистенције.

Деца морају да науче од најранијег узраста да прање руку и друге хигијенске мере смањују ризик од настанка инфекције. Такође треба да знају да следе упутства када су им преписани антибиотици.

Вакцинација штити децу од многих озбиљних болести.